

Ryoji Ikeda

Jun 6 — Jul 27, 2024 | Brussels

“Technologie is niet neutraal. Wij zijn in wat we maken, en het is in ons. We leven in een wereld van verbindingen, en het doet ertoe welke gemaakt worden en welke verbroken.” - Donna Haraway, *Staying with the Trouble: Making Kin in the Chthulucene*

Visionair kunstenaar en componist Ryoji Ikeda presenteert nieuwe uitkomsten van zijn baanbrekende data-verse-trilogie bij Almine Rech Brussel. Deze voortdurend veranderende tentoonstelling, het hoogtepunt van meer dan twee decennia aan onvermoeibaar onderzoek en technische bekwaamheid, laat kunst, muziek en wetenschap samensmelten in een stortvloed van licht en geluid die bezoekers uitnodigt tot een reis van het oneindig kleine naar het oneindige – van kwantummechanica naar kosmologie en astrofysica.

Ikeda, die in 1966 werd geboren in Gifu, Japan en tegenwoordig is gevestigd in Parijs, is een pionier in het doen samensmelten van kunst, muziek en technologie. Tijdens zijn hele carrière heeft hij creatief coderen toegepast voor het ontwikkelen van een audiovisuele taal die “een esthetiek van data, informatie en computerwetenschap” verkent. De kunstenaar, die bekendstaat om zijn hypnotische audiovisuele installaties en glitchmuziek, componeert met behulp van sinustonen, ruis en bassen, uitgerust met wiskundige formules.

Om zijn trilogie te creëren, die een echt huzarenstukje is, werkte Ikeda samen met gerenommeerde instellingen zoals CERN, NASA en het Human Genome Project. De informatie van deze instellingen vormt de grondstof van de datagestuurde, meerlaagse omgeving die hij presenteert. Een nieuw toegevoegde laag is data.gram, een nieuwe reeks die elementen van de data-verse-trilogie opnieuw vormgeeft, voor het eerst gepresenteerd in Europa in een uitgebreide installatie van 16 schermen.

Ikeda beheert op meesterlijke wijze grote hoeveelheden wetenschappelijke gegevens om deze werken te creëren, die een gechoreografeerde, meeslepende visuele en auditieve ervaring bieden. Een mengelmoes van heldere lichten, viscerale patronen en kalmerende akoestische interactie onthult hoe Ikeda’s meedogenloze audiovisuele werken de ondoorzichtigheid en totalitaire grip van digitale media op ons leven oproepen. Zijn kunstenaarschap graaft diep in de visuele taal van datamapping, van atomaire tot kosmische schaal, zoals te zien is in zijn herhaalde films van 48 seconden. Werken als data.gram 09, dat moleculaire structuren van virussen toont, of data.gram 12, dat mutaties in dna-sequenties uitbeeldt, wijken af van de conventionele representaties van wetenschappelijke gegevens. Via abstracte beelden die zijn afgeleid van grafieken, 3D-modellering en informatiecollatie trekken Ikeda’s films onze perceptie van biologie, stadsplanning en astronomie in twijfel.

Ikeda’s werk, dat een kritisch perspectief op het Antropoceen incorporeert, weerspiegelt de menselijke impact op de planeet en accentueert de spanning tussen natuurlijke processen en door mensen gemaakte systemen. Dit is in lijn met niet-westerse filosofieën die de nadruk leggen op harmonie met de natuur. Zoals Timothy Morton uitlegt, zijn hyperobjecten “dingen die massaal zijn verspreid in tijd en ruimte ten opzichte van mensen”, een concept dat parallel loopt met Ikeda’s verkenning van enorme datasets en de kosmische schaal. Yuk Hui’s filosofie van kosmo-techniek – hoe verschillende culturen hun kosmologieën integreren met technologische praktijken – resoneert ook diepgaand met Ikeda’s werk. Hui betoogt dat technologie onderdeel zou moeten zijn van een bredere, harmonieuze relatie met de kosmos. Ikeda’s werk weerspiegelt deze filosofie, waarin het manipuleren van data en digitale media tegelijk fungeert als artistieke expressie en als meditatieve verkenning van onze plaats in de technologische en natuurlijke wereld.

Ikeda's symfonieën van data zijn niet alleen esthetische ervaringen, maar ook filosofische verkenningen die ons vragen onze relatie met de technologieën die we creëren en de data die we genereren te heroverwegen. Zijn kunst overstijgt het westerse technologische determinisme en omarmt een holistisch wereldbeeld dat de onderlinge afhankelijkheid van alle entiteiten erkent. In data.gram 22 bijvoorbeeld smelten stadskarten samen om de verschillen tussen steden te vervagen, terwijl data.gram 26 satellietgegevens transformeert tot een ingewikkeld web waarin het oppervlak van de aarde ontbreekt. Elke film herinnert ons aan de inherente beperkingen van onze kennis en spoort ons aan tot een confrontatie met de geheimen die er nog steeds zijn, ondanks onze inspanningen ze te begrijpen.

Een bezoek aan Ryoji Ikeda's tentoonstelling bij Almine Rech Brussel biedt meer dan een visuele ervaring: het is een transformatieve reis. Bezoekers worden uitgenodigd de complexe schoonheid van onzichtbare data te ontdekken en de diepe connectie tussen het microscopische en het macroscopische te voelen. Via Ikeda's proces voor het ontrafelen van immense datasets en het coderen ervan voor esthetische consumptie scheidt hij intense visuele ervaringen, die de grens van de menselijke perceptie verleggen en uitnodigen tot heroverweging van de organiserende patronen en structuren van wat wij gewoonlijk de werkelijkheid noemen.

- Press release by Fernanda Brenner, curator and writer